KULTURA

festivali

»Pompej Veliki« otvara Varaždinske barokne večeri

ZAGREB, 19. rujna – Bit će to u petak, 20. rujna u Varaždinu svjetska suvremena praizvedba barokne opere »Pompeo Magno« skladatelja Francesca Cavallija u redakciji Denisa Stevensa. To stoljećima zaboravljeno djelo izvodi poslije svečanog otvorenja 32. varaždinskig baroknih večeri u 19 sati u varaždinskome HNK posebno sastavljeni festivalski ansambl, u kojemu će uz Zagrebačke soliste i niz hrvatskih pretežno mlađih pjevača, nastupiti ugledni engleski vokalni solisti na čelu s Charlesom Humphriesom u naslovnoj ulozi, Dirigirat će poznati engleski kontratenor Paul Esswood, režirat će jedan od najpoznatijih engleskih opernih redatelja Tom Hawkes. Kostimi su po nacrtima Daphne Stevens-Pascucci izrađeni u radionicama slavne londonske Covent Garden opere, a scenografiju i rasvjetu potpisuje Dinka Jeričević. Asistent dirigenta je naš mladi maestro Tomislav Fačini, a u većim ulogama nastupaju naši pjevači Valentina Fijačko, Neven Valent, Tvrtko Stipić, Ivo Gamulin, Dubravka Šeparović, Lana Kos i Helena Lucić. Djelo će imati još dvije izvedbe u Varaždinu – 22. i 23. rujna. **N. T.**

udruge

Ante Matić isključen iz DHK

ZAGREB, 19. rujna – Upravni odbor Društva hrvatskih književnika na sjednici u četvrtak jednoglasno je isključio Antu Matića iz Društva s obrazloženjem da je nanio moralnu štetu toj književničkoj udruzi. Novinarima je to priopćio potpredsjednik Društva Anđelko Novaković, te najavio konferenciju za novinstvo za 26. rujna u 10 sati. Izjavio je da je to priprema za otvorenu kritičku tribinu »DHK danas«, nakon čega će uslijediti izvanredna skupština Društva. »Na toj skupštini čut ćete neke podatke o kojima se piše i govori u orkestriranoj crno-bijeloj hajci na Društvo hrvatskih književnika«, kazao je Novaković i dodao da sve to baca drukčije svjetlo na ustrojstvo Društva. Upravni odbor žali za pojedinim članovima koji su istupili iz Društva, a nisu pristupili drugoj književničkoj udruzi. Pokušat će s njima uspostaviti kontakt u eventualnom prevladavanju tenzija i radi poželjne suradnje. Na sjednici Upravnog odbora član toga tijela Branimir Bošnjak »vratio je mandat na provjeru novoj Izbornoj skupštini«. Iz UO do sada su istupili Željka Čorak, Tonko Maroević i Zvonimir Mrkonjić na čije je mjesto izabran Borben Vladović. Po statutu DKH, na ispražnjena mjesta biraju se članovi koji su na izbornoj skupštini dobili najveći broj glasova nakon onih koji su izabrani u UO, a to su Goran Rem i Jozefina Dautbegović. (Hina)

izložbe

Manet i Velazquez u Muzeju Orsay

PARIZ, 19. rujna – Izložba »Manet-Velazquez«, otvorena u Parizu, svjedoči o revoluciji u francuskom slikarstvu 19. stoljeća koja se dogodila otkrićem španjolskih majstora. Manet i Velazquez nisu jedine zvijezde izložbe. Među 120 djela izloženih do 5. siječnja u Muzeju Orsay, koja će nastaviti put njujorškog Metropolitan muzeja, nalaze se Zurbaran, Goya i Murillo, Delacroix, Courbet i Degas. Manet ipak zauzima počasno mjesto, jer njegovih 37 slika i grafika »na španjolski način« čine jednu trećinu izložbe. To je razmjerno njegovu obožavanju Velazqueza, »najvećeg slikara koji je ikad postojao«, kao što piše u pismu Baudelaireu 1865. godine. Oduševljen slikom »Pablo de Valladolid«, Velazquezovim potretom jednog glumca iz vremena Philippea IV., Manet (1832.-1884.) će reći: »Pozadina nestaje i samo zrak okružuje osobu u crnom koja zrači životnošću«. (Hina/AFP)

Čvrsti nanos boje: »Na balkonu« Edouarda Maneta

Hellenic Cosmos: Povijest u suvremenosti virtualnom slikom helenističke kulture

PROJEKTI – »Najbolji u baštini« u Dubrovniku prezentiraju svoje muzejske i kulturološke projekte

ELEKTRONIČKI ANIMIRANI MUZEJI

Suvremena tehnologija postaje glavno sredstvo moderne muzejske interpretacije povijesti / Publika prestaje biti pasivnim promatračem i postaje interaktivnim sudionikom muzejskih postava / Predstavljeni Kulturni centar Hellenic Cosmos, Muzej Anne Frank u Amsterdamu i Muzej grada Zagreba

DUBROVNIK, 19. rujna – Malo domišljatosti, puno pameti i suvremenih elektroničkih pomagala te, dakako, dostatnog novca dovoljno je za stvaranje muzejsko-kulturoloških centara u kojima se na novim generacijama pristupačan način posreduju informacije o baštini koja nije uvijek usredotočena samo na spomeničko nasljeđe nego i na kulturološke promjene društava u neprekidnoj povijesnoj mijeni. To je pokazao već prvi dan međunarodnog skupa »Najbolji u baštini« (The best in heritage) što je u organizaciji Europske udruge za baštinu počeo u četvrtak u Dubrovniku.

Da Hrvatska prepoznaje kulturološko značenje toga projekta, koji u Dubrovniku na svojevrsnoj reviji muzejskih i baštinskih projekata okuplja vrhunske (zasad) europske stručnjake (s tendencijom širenja kruga sudionika na svjetsku stručnu elitu), potvrdio je ministar kulture dr. Antun Vujić, koji je, zaželjevši dobrodošlicu, nazočne pozvao da se i sljedećih godina okupe ponovno u Dubrovniku ne samo kao stručnjaci i kolege nego i kao prijatelji koji će tako lakše međusobno surađivati. Tom prigodom upoznao ih je s nizom hrvatskih velikih muzejskih i baštinskih projekata, realizacija kojih je upravo u tijeku. Riječ je o muzejima suvremene umjetnosti u Zagrebu i Rijeci, Muzeju Narona u Vidu kraj Metkovića te o velikim restauratorskim i konzervatorskim zahvatima na biskupskom kompleksu Eufrazijane u Poreču, na Kneževoj palači u Zadru te Franjevačkom samostanu u Vukovaru.

Helenistički kozmos u kompjutorskoj animaciji

U ime grada domaćina goste je pozdravio dogradonačelnik Frano Matušić izrazivši uvjerenje da će i oni brzo shvatiti da Dubrovnik nije samo grad muzej, nego i idealan grad za muzeje, odnosno mjesto na kojem mogu razmjenjivati svoja suvremena muzejska iskustva. Da je Dubrovnik inspirativan grad za upravo takve projekte, potvrdio je u svome pismu predsjednik ICOM-a Jacques Perot, koje je pročitala predsjednica Hrvatskoga nacionalnog komiteta ICOM-a Željka Kolveshi.

U jutarnjem dijelu skupa prezentirana su tri ostvarena muzejska projekta. Prvo mjesto pripalo je Kulturnom centru Hellenic Cosmos, koji je investicijom brodovlasnika (dakle, privatnog kapitala) Lazarosa Efraimogloua, otvoren 1993. godine. Njegovo sasvim posebno značenje potvrđuje i 18 međunarodnih nagrada koje je taj Centar dobio za cjeloviti projekt kao i za pojedine njegove segmente. Tu nije riječ o klasičnoj muzejskoj instituciji, nego o suvremenom kompleksu u kojemu je uz pomoć moderne tehnologije posredovana kompletna helenistička povijest i kultura. Ona nije usredotočena samo na grčku, kao temelj te kulture, nego i na njenu disperziju na sve okolno zemlje Europe i Bliskog istoka.

Kompjutorskom animacijom što interaktivno uključuje sve posjetitelje, koji ni u jednom trenutku ne mogu biti samo pasivni promatrači, u Hellenic Cosmosu izrastaju virtualne rekonstrukcije davno srušenih hramova unutar kojih se publika kreće i sama ih projicira (stiskanjem tastature) na zidove Centra po vlastitoj želji. Ona se također može uključiti u slagalice motiva grčkih vaza na kojima su oslikani pojedini povijesni prizori, što također mogu biti animirani. Kulturološke igre za sve uzraste tu su također dostupne svima. Povremene izložbe, pak, izvlače pojedine sastavnice helenističkoga kulturološkog fenomena koji se odrazio u cijeloj europskoj kulturi, kao primjerice četiri tisuće godina grčkih kostima (odjevnih predmeta). Svaki posjetitelj može se uključiti i u drevne olimpijske igre i tako postati sudionikom te bogate povijesti koja pruža bezbrojne detalje za najrazličitije muzejske animacije. Riječ je o kulturnom centru u kojemu grčka povijest najintenzivnije živi u suvremenosti. Kao takav on ima ponajprije edukacijsku ulogu koja, međutim, nije izazovna samo za lokalnu već i za globalnu svjetsku publiku, o čemu svjedoče milijuni posjetitelja iz svih krajeva svijeta. A to je najbolji dokaz da je Fondation of the Hellenic World tim projektom uspjela.

Drugi primjer Muzeja Anne Frank u Amsterdamu također pokazuje kako se minimalnom dokumentacijom sačuvanom kao ostavštinom Anne Frank može uz pomoć tehnologije stvoriti kulturološka institucija u kojoj temeljne informacije iz Annina dnevnika mogu poslužiti za razmatranje ne samo povijesnih (Drugi svjetski rat, holokaust), nego i suvremenih problema vezanih uz desničarski ekstremizam, rasizam, antisemitizam i razne oblike diskriminacija.

Tragom Dnevnika Anne Frank

Kuća Anne Frank, u koju poslije rata gotovo nitko nije želio ući (iz razumljivih razloga), nakon što je postala suvremenim muzejom, privlači 900 tisuća posjetitelja godišnje, pokazujući neprekidno porast interesa za te teme, kojima je uvijek polazna točka Dnevnik Anne Frank. Kompjuterskim simulacijama na zidovima muzeja, naime, mogu se pratiti Annine dnevne zabilješke i paralelna zbivanja koja su se na prostoru Europe (i šire) odvijala tih povijesnih dana. Jedino mjesto kuće u kojemu nema te pokretne slike povijesti jest Annina soba koja je ostala, po želji njena oca Otta, ispražnjena. Samo su na zidovima ostale sličice (fotografije i izresci iz novina) koje je Anna tu ostavila, a koje nitko nije pobrao. Ona sama prisutna je jednim slučajnim filmskim snimkom koji ju drži u kadru samo sedam sekundi. Anna je, zapravo, svojim zabilješkama i promišljanjima odredila na izvjestan način sadržaj toga muzeja, koji se i dalje bavi aktualnim diskriminacijama, ali i moralnim kategorijama suvremenoga svijeta, što ih je ona tada svojim promišljanjima naznačila.

Predstavljanje hrvatskoga Muzeja grada Zagreba bilo je, pak, usredotočeno na interpretaciju povijesnih slojeva zdanja u kojima se muzej nalazi i koji je svojim postavom nastojao prikazati sve te segmente povijesnosti što svjedoče o kulturi življenja na toj lokaciji od prethistorije do danas, od prvih nastamba do suvremenog otpada – u ambalaži proizvoda koji su dio svake povijesne epohe, pokazujući tako razumijevanje za sve kulturološke detalje, koje neki još nisu sposobni shvatiti kao dio vlastite povijesnosti.

Vesna Kusin

Muzej Anne Frank: Annin dnevnik temelj za muzeološko bavljenje svim oblicima diskriminacije

PRIZNANJA – Vjesnikova Nagrada za životni doprinos filmskoj umjetnosti

NEDELJKU DRAGIĆU NAGRADA »KREŠO GOLIK«

Vjesnikova nagrada za filmsku umjetnost svečano će biti dodijeljena u petak na večer u Hrvatskome kulturnom klubu na šestu obljetnicu smrti Kreše Golika

ZAGREB, 19. rujna - Ocjenjivački sud u sastavu Joško Marušić, predsjednik, te članovi Mate Kukuljica, Zlatko Bourek, Pavao Štalter i Branka Sömen, jednoglasno je, na sjednici održanoj sredinom svibnja, odlučio dodijeliti *Vjesnikovu* nagradu »Krešo Golik« za životno djelo Nedeljku Dragiću, jednomu od najbriljantnijih autora Zagrebačke škole animacije i svakako najvećem živućem autoru iz klasičnog ili zlatnog doba te škole.

Vjesnikova Nagrada će Nedeljku Dragiću svečano biti dodijeljena u petak navečer u Hrvatskome kulturnom klubu, točno na šestu obljetnicu smrti Kreše Golika, a koja se pod njegovim imenom dodjeljuje od 1997. godine. Do sada su laureati *Vjesnikove* nagrade »Krešo Golik« bili Fabijan Šovagović, Nikola Tanhofer, Antun Vrdoljak, Branko Lustig i Boris Dvornik.

Nedeljko Dragić rodio se 1936. godine u Paklenici kod Novske, a još za vrijeme studija počeo se baviti karikaturom. Dragić vrlo brzo postaje kultni karikaturist i poput svih zagrebačkih autora toga doba iz stranica novina isijavao je beskompromisnu satiru, samoironiju, otvoreni pacifizam, određeno ljevičarstvo predodređeno podrijetlom i ratnim sjećanjima, a nadasve govor potpune slobode. Dragić je ostao zapamćen kao jedan od naših najvećih novinskih karikaturista.

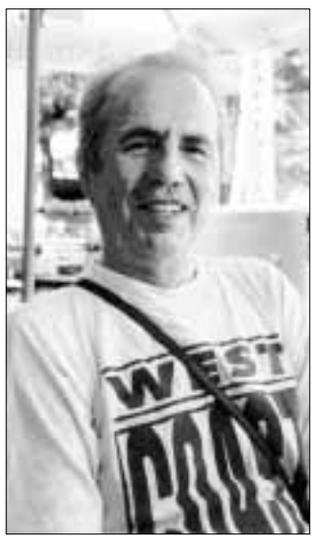

Glasoviti animator danas živi i radi u Münchenu: Nedeljko Dragić

U studiju Zagreb filma ispisao je ili, bolje rečeno, iscrtao najbolje stranice Zagrebačke škole. Općenito se u teoriji animacije Dragić smatra jednim od najboljih primjera linearne karikaturističke manire. Njegovi najpoznatiji filmovi su »Idu dani«, »Možda Diogen«, »Krotitelj divljih konja«, »Dnevnik«, »Tuptup«, »Dan kad sam prestao pušiti« i »Slike iz sjećanja«. No ostat će zapamćen i kao rodonačelnik žanra »minića«, kratkih animiranih formi. Legendarni su njegovi filmovi »Put k susjedu« i »Per aspera ad astra«.

Sa svojim filmovima Dragić je pobjeđivao na svim relevantnim festivalima na kojima se natječu animirani filmovi. Bio je nominiran za Oscara za film »Tuptup« i član je Američke filmske akademije.

Na vijest o dodjeli *Vjesnikove* nagrade »Krešo Golik« Dragić se skromno i samozatajno, kako samo on zna, prisjetio svojih druženja s pokojnim Krešom Golikom: »Prvo što sam pomislio i sjetio se bile su uspomene na susrete s Krešom, finim gospodinom i sjajnim filmskim umjetnikom. S njima sam se često susretao u Zagreb filmu, gdje je radio dokumentarne filmove, a i na raznim festivalima. Volio sam slušati njegove komentare o filmovima koje smo zajedno gledali, jer sam uvijek nešto naučio. Njegov me skepticizam oduševljavao. Takav umjetnik je zaslužio da ta nagrada nosi njegovo ime, iako bi on da može, siguran sam, iz svoje skromnosti bio protiv toga.«

Branka Sömen

SAJMOVI – Održana konferencija za tisak u povodu Frankfurtskog sajma knjiga

MANJE NOVCA ZA NACIONALNI POSTAV

Ovogodišnji nacionalni nastup na Frankfurtskom sajmu stajat će oko 740.000 kuna / Na štandu od 265 četvornih metara predstavit će se pedesetak nakladnika / Okrugli stol o aktualnom trenutku hrvatske književnosti

ZAGREB, 19. rujna – Za razliku od prošlogodišnjih priprema za Međunarodni sajam knjiga u Frankfurtu, koje su obilježili skandali oko kontroverzne »Ambre« i njezina predstavljanja u službenom programu, ovogodišnje se pripreme odvijaju više nego mirno i posve izvan fokusa novinarske znatiželje. Poučeni, naime, prošlogodišnjim iskustvom, organizatori skupnog nakladničkog postava – koji se odvija, kao obično, pod patronatom Zajednice nakladnika i knjižara Hrvatske te Povjerenstva za osmišljavanje programa, a pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture, čiji su predstavnici u četvrtak u prostorijama Hrvatske gospodarske komore i upriličili konferenciju za tisak – nastojali su o ovoj najznačajnijoj svjetskoj knjižnoj smotri i našem tamošnjem sudjelovanju izvijestiti što šturije, ne želeći ničim zagoliçati novinarsku znatiželju. Čak nismo uspjeli saznati koji će naslovi biti predstavljeni u službenom programu, oko čega se prošle godine i povela nemala diskusija.

Predsjednik Zajednice Zdenko Ljevak i predsjednik Povjerenstva za pripremu programa dr. Srećko Lipovčan izvijestili su da je za ovogodišnji hrvatski nastup na Frankfurtu, što će se održati od 9. do 14. listopada, izdvojeno manje sredstava negoli prošle godine, pa dok je prošlogodišnji stajao 850 tisuća kuna, ove će se godine utrošiti za svekoliko predstavljanje 700 do 740 tisuća kuna. Valja reći da polovicu sredstava namiče Ministarstvo kulture. Ostala se polovica ubire od gradskog Poglavarstva u Zagrebu, Hrvatske gospodarske komore i raznovrsnih sponzora, a dvadesetak posto iznosa pokrivaju izlagači sami. Dakle, na prostoru od 256 četvornih metara (nešto manjem od prošlogodišnjega) u paviljonu 5.0 predstavit će svoje knjižne novitete pedesetak hrvatskih nakladnika na štandu što ga je idejno osmislio Zlatko Rebrenjak.

Program je podijeljen, prema riječima dr. Lipovčana, u dva dijela stalnog programskog postava, što ga čine zasebne izložbe međunarodno nagrađenih hrvatskih autora. Tu je prozaik Nedeljko Fabrio, ovogodišnji dobitnik prestižne Herderove nagrade, te pjesnik Slavko Mihalić, dobitnik Zlatnog vijenca Struških večeri poezije, a uz njih i bard hrvatske poezije Dragutin Tadijanović s novim izdanjem Sabranih djela. Zaseban izložbeni segment čine ilustracije Svjetlana Junakovića, Pika Vončine i Andreje Petrlik-Huseinović. Za sve vrijeme na velikom platnu odvijat će projekcije koje će predstavljati Hrvatsku kao zemlju ljepote i turizma, ali i drevne pismenosti i kulture.

Drugi osmišljeni dio programa odnosi se na okrugli stol koji će oko teme »Aktualni trenutak u hrvatskoj književnosti« okupiti za tu zgodu pozvane pisce: Sibilu Petlevski, Boru Ćosića, Nedjeljka Fabrija, Juricu Pavičića i Edu Popovića. Diskusiju će voditi dr. Srećko Lipovčan i Alida Bremer, a na skup su, kako saznajemo, pozvani i strani nakladnici koje bi neko od pozvanih imena i njihovih djela moglo zaintrigirati da posegnu za prijevodom. No, tom se prigodom neće raspravljati o domaćim književničkim podjelama i sličnim domaćim specijalitetima, već o recentnoj hrvatskoj produkciji i njezinim trendovima, kako je na novinarsko pitanje odgovoreno. Na sajmu će se predstaviti i 13 dvojezičnih knjiga o povijesnim i suvremenim odnosima hrvatske kulture i književnosti s drugim narodima i državama iz biblioteke »Relations«, što je u okrilju DHK uređuje Dražen Katunarić.

Sve će se to dogoditi u srijedu i četvrtak, dakle, prva dva dana sajma, kada će komorni koncert održati i hrvatska etno pjevačica Lidija Bajuk. Bit će tiskan opsežan dvojezični katalog (hrvatsko/engleski), a naši će programi prvi put biti dostupni svim novinarima svijeta u press centru.

Branka Džebić